

ומיד ממש ברגע זה ובמקום זה (אפילו אם זה מצב דלילה, "הבאים מצרימה"), כך שהרגע האחרון דהגלות והנקודה האחרונה דהגלות נעשים רגע ראשון ונקודה ראשונה דגאולה,

ומ"ימי חייד" בזמן הזה ובמקום הזה, בלי שום הפסק כלל ח"ו (אפילו אם הוא כבר למעלה משבעים שנה וכיו"ב), עובר כאו"א מישראל מיד – בתכלית השלימות, "ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין"⁴, בהמשך ד"כל ימי חייד" בימות המשיח, וחיים נצחיים שיהיו אז.

ובנוגע לפועל הכוונה היא, שהעבודה דבנ"י עתה צריכה להיות "להביא לימות המשיח", גלות כבר תיכף בפועל איך שהמצב ד"הבאים מצרימה" בגלות הוא באמת מצב ד"גאולת ישראל", עי"ז שמתכוננים בעצמם ומכינים אחרים למצב ד"ימות המשיח".

כולל ובמיוחד – בקשר עם יום ההילולא דהרמב"ם – ע"י שמתחזקים ומוסיפים בלימוד ספר משנה תורה להרמב"ם . . ובפרט – בספר הרמב"ם עצמו – הלכות מלך המשיח⁵, בשני הפרקים האחרונים דהלכות מלכים בסיום ספר משנה תורה.

ונוסף ללימודו בזה, להשפיע גם על עוד בנ"י מסביבתו, אנשים נשים וטף, באופן ד"והעמידו תלמידים הרבה"⁶, ומהם יראו וכן יעשו רבים.

ויהי רצון, שע"י עצם ההחלטה בדבר יקבלו תיכף ומיד את השכר, הקיום בפועל של דברי הרמב"ם בסיום ספרו⁷, שלאחר שישנו כבר "המלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו . . ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמת ה" – שאז "בחזקת שהוא משיח" – שכבר יהי' מיד "משיח בודאי", עי"ז ש"עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל . . ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד כו".

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

חג השבועות

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק יח

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

"מכון לוי יצחק"

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
שבעים שנה לנשיאת ב"ק אדמו"ר מלך המשיח

און נוסף צו דעם אייגענעם לימוד בזה, זאל מען זען אויך משפיע זיין אויף אנדערע אידן ארום זיך, אנשים נשים וטף, באופן פון „והעמידו תלמידים הרבה“⁶, ומהם יראו וכן יעשו רבים.

ויהי רצון, אז דורך דער עצם החלטה בדבר זאל מען תיכף ומיד באקומען דעם שכר, דער קיום בפועל פון דברי הרמב"ם בסיום ספרו⁷, אז לאחרי וואס מ'האט שוין דעם „מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו“. ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמת ה' – וואס ער איז „בחזקת שהוא משיח“ – זאל ער שוין גלייך ווערן „משיח בודאי“, דורך דעם וואס „עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל“. ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד כו".

(משיחות ש"פ שמות, כ"א טבת תשנ"ב)

כמדובר ריבוי פעמים דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שנוסף ע"ז שכבר „כלו כל הקיצין“¹, כבר עשו בני תשובה, וסיימו הכל, כולל גם – „לצחצח הכפתורים“, וצריך רק שהקב"ה יפתח את עיניהם של בני שיראו שהגאולה האמיתית והשלימה כבר ישנה, ויושבים כבר לפני שולחן ערוך, בסעודת לויטן ושור הבר² וכו' וכו'.

מזה מובן . . בדורנו זה ובזמננו זה, לאחרי שכבר סיימו הכל (כנ"ל), ישנה הבטחה גמורה בתורה, שבטח יהי „(תזכור יום צאתך ממצרים) כל ימי חיך . . להביא לימות המשיח“³,

ובפשטות – שלא זקוקים להפסק ח"ו בין „כל ימי חיך“ ו„ימות המשיח“ (כמו שהי' אצל בני בכל הדורות שלפני דורנו זה), אלא „כל ימי חיך“ דכאו"א מישראל, חיו הגשמיים כנשמה בגוף, כוללים בפשטות (גם) „ימות המשיח“ בלי הפסק, מכיון שהגאולה באה תיכף

(6) אבות פ"א מ"א.
(7) הלי' מלכים ספי"א.

א. טענת המלאכים: „תנה הודך על השמים“

המלאכים „תנה הודך על השמים“ הוא כדין „בר מצרא“:

ההלכה קובעת⁷ שכאשר אדם מוכר קרקע לרעהו, זכאי בר-המצר, השכן הגובל לקרקע זו, לקחת את הקרקע מן הלוקח, כי טובתו היא שכל קרקעותיו יהיו סמוכות זו לזו⁸, ונאמר בתורה⁹ „ועשית הישר והטוב בעיני ה'“.

וזה היתה טענת המלאכים: התורה היא גנוזה⁹, נמצאת במרום, ואף הם שם, ולכן חל על כך הדין של בר-מצרא לקבל את התורה, ולפיכך – „תנה הודך על השמים“. [ובכך מובן כיצד רצו המלאכים לקחת את התורה לאחר¹⁰ שכבר נאמר בה „צו את בני ישראל“, „דבר אל בני ישראל“ וכדומה, כי ההלכה לגבי בר-מצרא קובעת, שגם לאחור המכירה מסלקים את הלוקח מן השדה ונותנים אותו לבר-המצר¹¹].

אבות (להר"א בורייאט. ליוורנו תרכ"ב) פ' יתרו. שפת אמת עה"ת פ' יתרו. פתח שער לנחל יצחק ח"א וח"ב. וראה אנציקלופדיא תלמודית מע' בר מצרא.
(7) ב"מ ק"ח א. רמב"ם הלי' שכנים פ"ב ה"ה. טושו"ע חו"מ סי' קעה ס"ו.

(8) רש"י ב"מ שם. רמב"ם שם.
(9) ואתתנן ו, ית. ובתשובות מיימוניות לס' קנין (סי' טז) שהוא קרוב למ"ע.
(9*) ועפ"ז יומתק זה שלא אמרו בקיצור המודה שגנוזה.
(10) אבל ראה ב"ר פ"א, ד.
(11) ואדרבא, עיקר דינא דב"מ הוא על הלוקח שצריך להסתלק, ולא על המוכר (פרש"י ב"מ שם, ב ד"ה עכ"ם. ועוד*), וראה בס' מערכי לב שם, שטעם זה אמר הקב"ה למשה שהוא יחזיר להם תשובה ולא השיב להם בעצמו, כי טענת המלאכים היתה על משה (הלוקח).
ומה שהמלאכים טענו להקב"ה** – י"ל: (א) כיון שסו"ס צריך משה להחזירה לשמים א"כ הפוכי מטרתא למה לי –

(* וראה לקו"ש חו"ט ט"ע 55 ואיך.
(**) במערכי לב שם כי דהקב"ה גילה להם שטענתם היא רק כלפי משה. אבל עפ"ז צ"ל שידעו דין דב"מ – לבד כללות ענינו שהוא על הלוקח.

על מתן תורה מסופר בגמרא¹: „בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש-ברוך-הוא: רבונו של-עולם, מה לילוד אשה בינינו? אמר להם: לקבל תורה בא. אמרו לפניו: חמודה גנוזה, שגנוזה... – אתה מבקש ליתנה לבשר-ודם? מה אנוש כי תזכרנו...? תנה הודך על השמים³. אמר לו הקדוש-ברוך-הוא למשה, החזיר להן תשובה... אמר לפניו: רבונו של עולם, תורה שאתה נותן לי, מה כתיב בה⁴ – אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. אמר להם: למצרים ירדתם? לפרעה השתעבדתם? תורה למה תהא לכם?! שוב מה כתיב בה⁵ – לא יהיה לך אלקים אחרים, בין עמים אתם שרויין, שעובדין עבודה זרה? (וכך שאל משה את המלאכים על הדברות האחרים): כלום אתם עושים מלאכה.. משא ומתן יש ביניכם.. אב ואם יש לכם.. קנאה יש ביניכם יצר הרע יש ביניכם.. מיד הודו לו להקדוש-ברוך-הוא...“.

נאמר בספרים⁶, שהיסוד ההלכתי לטענת

- 1) שבת פח, ב ואילך.
- 2) תהילים ח, ה.
- 3) תהילים שם, ב.
- 4) יתרו כ, ב.
- 5) יתרו שם, ג.

(6) בס' שתי ידות (להר"א חזקוני. אמשטרדאם תפ"ו) ר"פ תרומה מביא זה בשם המדרש. ובס' שארית יעקב (להר"י אלגאזי. קושט' תקי"א. ליוורנו תק"ג) פ' במדבר בשם „כת הקודמי ז"ל“, „ראשונים“ ובפני דוד (להחיד"א) פ' יתרו דהוא „שוגרת ומשוגרת“ ושקו"ט בזה בהרבה ספרים – ומהם (נוסף על הנ"ל): בארי יצחק (להר"י שאנג"י. שאולניקי תצ"ה) פ' יתרו דרוש ב' / ראש דוד (להחיד"א) פ' יתרו. חסדי אבות לאבות (להג"ל) פ"ג מ"ד. מערכי לב (להר"י חזן. שאולניקי תקפ"א) ערך מ"ת דרוש י"ב. ברית

מ'האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט (כנ"ל), האָט מען די הבטחה גמורה אין תורה, אַז עס וועט זיכער זיין "תזכור את יום צאתך מארץ מצרים" כל ימי חיך . . להביא לימות המשיח"³,

ובפשטות – אַז מ'דאַרף ניט אַנקומען צו אַ הפסק ח"ו צווישן "כל ימי חיך" און "ימות המשיח" (ווי דאָס איז געווען באַ אידן בכל הדורות שלפני דורנו זה), נאָר "כל ימי חיך" פון יעדער איד, זיינע חיים גשמיים אַלס נשמה בגוף, זיינען כולל בפשטות (אויך) "ימות המשיח" בלי הפסק, וואָרום די גאולה קומט תיכף ומיד ממש ברגע זה ובמקום זה (אפילו אויב דאָס איז אַ מצב פון לילה, "הבאים מצרימה"), אַזוי אַז דער רגע האחרון פון גלות און די נקודה אחרונה פון גלות ווערט דער רגע ראשון און נקודה ראשונה פון גאולה,

און פון "ימי חיך" בזמן הזה ובמקום הזה, בלי שום הפסק כלל ח"ו (אפילו אויב ער איז שוין עלטער פון שבעים שנה וכיו"ב), גייט יעדער איד גלייך איבער – בתכלית השלימות, "ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין"⁴, אין דעם המשך פון "כל ימי חיך" בימות המשיח, און חיים נצחיים וואָס וועט דעמולט זיין.

ובנוגע לפועל מיינט עס, אַז די עבודה פון אידן איצטער דאַרף זיין "להביא לימות המשיח", צו שוין גלייך מגלה זיין בפועל ווי דער מצב פון "הבאים מצרימה" אין גלות איז באמת אַ מצב פון "גאולת ישראל", דורך דעם וואָס מ'גרייט זיך אַליין און מ'גרייט צו אַנדערע צו דעם מצב פון "ימות המשיח".

כולל ובמיוחד – בקשר מיט דעם יום ההילולא פון דעם רמב"ם – דורך מחזק זיין און מוסיף זיין אין לימוד ספר משנה תורה להרמב"ם . . ובפרט – אין ספר הרמב"ם עצמו – הלכות מלך המשיח⁵, אין די לעצטע צוויי פרקים פון הלכות מלכים בסיום ספר משנה תורה.

(3) ברכות יב, ב.

(4) ויק"ר פל"ב, ה. וש"נ.

(5) כ"ה הכותרת בדפוס ויניצאה רפד. שי.

כדי להפריך את טענתם¹², מציינים המפרשים¹³ מספר תירוצים, ומהם:

(א) ההלכה לגבי בר־מצרא חלה רק לגבי קרקע, ולא לגבי מטלטלין¹⁴, והתורה איננה קרקע¹⁵.

(ב) הדין של בר־מצרא הוא רק לגבי מכירה ולא לגבי מתנה¹⁶, והתורה ניתנה במתנה.

(ג) ישראל קרובים אל הקדוש־ברוך־הוא, כמו שנאמר¹⁷ "מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו", יתר על־כן: ישראל הם "בנים למקום"¹⁸, ולגבי קרובים¹⁹, ובודאי בנים²⁰, אין חל הדין של בר־מצרא.

נ"ד כתובות קי, א (משא"כ בדובין לעכו"ם (ב"מ שם, ב)).
(2) החיוב שעל הלוקח – מטיל על המוכר האיסור דלפני עור. (אבל עפ"י צ"ע – דסו"ס יש על המוכר איסור אף שאינו איסור דבר מצרא), משא"כ הפוכי מטרתא – טרחא בעלמא).

(12) לכאורה אפשר לומר, שתוכן תשובת משה היא שהתורה אינה שייכת בשמים כלל, ובמילא אין בזה מצרא וב"מ – אבל ראה לקמן בפנים ס"ה, שטענת המלאכים היתה (לא על חלק הפשט, כ"א) על חלק הסוד שבתורה.
(13) בהתירוצים שהובאו לקמן – ראה בס' שנסמנו בהערה 6.

(14) העיטור ח"א אות מ' מכירת קרקעות* – הובא במ"מ הל' שכנים פ"ג ה"ד. הרי" ברצלוני – הובא בטור שם. שו"ע סנ"ג.

(15) להעיר מתניא (פ"ד), ומשם נסעה וירדה כו".
בס' ברית אבות כ', שלתורה דין קרקע יש לה כי היא קיום העולם והעולם נברא על ידה. אבל צ"ע: (א) סוף־סוף התורה עצמה היא דבר המטלטל, ומאי נפק"מ שעי" הוא קיום העולם. (ב) העולם נברא בשביל התורה ולא להיפך, ח"ו. (ג) זה שעי" הוא בריאת קיום העולם הוא רק בחי' אחריים שבה ולא בחי' פנים (תניא קו"א ד"ה דוד זמירות. ובכ"מ). וראה לקמן הערה 52.

(16) ב"מ שם, רע"ב. רמב"ם שם פ"ג ה"א. טוש"ע שם סנ"ד.

(17) ואתחנן ד, ו.

(18) אבות פ"ג מ"ד. ראה יד, א. שמות ד, כב"כג.
(19) כגירסת הבה"ג (הובא בכ"ב – בשם הר"ן לטור חו"מ שם ד"ה ואפילו. ד"ה וכתב עוד) בב"מ שם ד, "קרוב ות"ח לית בהו משום דינא דב"מ".

(20) תשובת הרי"ף הובא בשטמ"ק לבי"מ שם. ובש"ך חו"מ שם סק"ל: ולזה הדעת נוטה לכאורה וצ"ע.

(* בניטור שם: אפי' מטלטלין. אבל במ"מ שם: לבר מומטלטלי. וראה שער החדש לעיטור שם אות קסז).

(ד) על משה רבינו נאמר²¹ שהוא היה "איש האלוקים", ועל כך נאמר במדרש²² "מחציו ולמטה איש, מחציו ולמעלה האלוקים", ואם כך, משה רבינו היה "בר־מצרא" לתורה שהיא בשמים.

(ה) על הפסוק²³ "ויעמוד העם על משה מן הבוקר עד הערב" אומרים חז"ל²⁴, שמושה רבינו היה "דן דין אמת לאמיתו" ואז כאילו נעשה שותף להקדוש־ברוך־הוא במעשה בראשית". וההלכה קובעת²⁵, שאם הלוקח הוא שותפו של המוכר, אין חל הדין של בר־מצרא²⁶.

ב. השאלות על התירוצים שלעיל

לכאורה אפשר לשאול על שני התירוצים האחרונים: הרי משה קבל תורה מסיני²⁷ עבור כל²⁸ ישראל²⁹, ולא רק עבור עצמו? יש המפרשים: (א) שכל ישראל הם בני־מצרא לתורה, כי נשמות ישראל, גזרות מתחת כסא הכבוד³⁰.

(ב) בשעת מתן תורה היו כל ישראל שותפים לקדוש־ברוך־הוא, כי הם כבר

(21) ר"פ ברכה. תהלים ז, א.

(22) דב"ר פ"א ד. מדרש תהלים (באבער) מזמור ז. וראה ספרי ר"פ האינו (ועד"ו בת"י ותיב"ע שם. תנחומא שם ב): משה קרוב לשמים.

(23) יתרו ית, יג.

(24) שבת י, א. וש"נ.

(25) רמב"ם שם פ"ב ה"ה. רא"ש ב"מ שם סל"א. נמוק"י שם. טוש"ע שם סמ"ט.

(26) ת"ל זה הוא אליבא דמ"ד (ובחים קטו, א) יתרו קודם מ"ת בא (כמש"ב בס' באר יצחק).

(27) אבות פ"א מ"א. ובשבת שם: תורה שאתה נותן לי.

(28) חוץ מפילפולא דאורייתא שניתנה למשה אלא שנהג בה טובת עין ונתנה לישראל (גדרים לח, א).

(29) ופשט דאין לומר שהאדם ב"מ לשמים (יותר מהמלאכים) מצד זה שהוא מורכב, מן העליונים (ב"ד פ"ח, יא. פ"ב, ח), ובג' (ד') דברים דומה (רק – דומה) למלאכי השרת (תגיגה טז, א. אדר"ג פל"ז, ב. ב"ר פ"ח שם).

(30) זח"ג כט, רע"ב. וראה הנסמן בנצוצי זהר לוח"א ק"ג, א.

קבלו את מצות שבת במרה³¹, לפני מתן תורה, ואמרו חז"ל³² „כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו... כאילו נעשה שותף להקדוש־ברוך־הוא במעשה בראשית”.

ג. העיקר חסר מן הספר

אבל, לגבי כל התירוצים שלעיל, עיקר חסר מן הספר – אף אחד מהם אינו מוזכר בתשובת משה למלאכים³³.

ואדרבה: בשלשת התירוצים האחרונים נאמר, לכאורה, ההיפך מטענת משה רבינו: בתירוצים אלה מודגש שמה, וכל יהודי, קרוב לקדוש־ברוך־הוא. קשור אל השמים, והוא שותף לקדוש־ברוך־הוא. ואילו בגמרא נאמר ההיפך: שהתורה כרוכה בירידה למצרים, ומותאמת לגשמייות של המקבלה, ואף ל„קנאה”, „יצר הרע”, וכדומה.

ד. שאלות נוספות על שני התירוצים הראשונים

כמו־כן מתעורר קושי על כל אחד משני התירוצים הראשונים, בנוסף לשאלה הכללית הנ”ל:

(א) על התירוץ הראשון: הדין של „בר־מצרא” אינו חל על מטלטלין, כי הטעם לדין בר־מצרא הוא ששדותיו יהיו סמוכים, וטעם זה אינו מתאים למטלטלין, שאותם אפשר לקנות בכל מקום ולהביאם אליהם³⁴.

(31) סנהדרין נו, ב.

(32) שבת קט, רע, ב.

(33) ומ”ש במפרשים, דבוח שא”ל הקב”ה למשה, „אחוז בכסא כבודי” רמז לתשובה (דלעיל סי”ב) דנשמות גזרות מתחת כסא הכבוד – אינו מובן, שהרי בדברי משה אין כל רמז לזה. וראה מ”ש במפרשים הנ”ל – ע”ד הפלפול – בכמה תירוצים דלעיל.

(34) ומ”ש בסמ”ע (חומ”ש שם סקצ”ו), „דדוקא בקרקע שהוא קנין עולם תקנו דין מצרנות כו’ ולא בהני” – היינו לפי ששם איירי שא”ל מן השותפין רוצה למכור ובוה לא שייך טעם המבואר בפנים. והא דמפרש (וכן בפרישה לטור) שבשו”ע איירי בנדון דשותפות* – י”ל, כי בלא”ה פשוט שאין שייך במטלטלין דדב”מ מטעם המבואר בפנים.

טעם זה אינו מתאים בענין התורה³⁴, אשר אותה אי־אפשר להשיג בשום מקום אחר³⁵.

(ב) על התירוץ השני: לגבי התורה ישנם שלשה ביטויים: (א) „ירושה”³⁶, כנאמר³⁷ „תורה ציווה לנו משה מורשה...”. (ב) „מכירה”, כנאמר חז”ל³⁸ „אמר הקדוש־ברוך־הוא לישראל מכרתי לכם תורת...”. (ג) „מתנה”, כנאמר חז”ל³⁹ „ג’ מתנות טובות נתן הקדוש־ברוך־הוא לישראל... תורה...”. וכנסח התפילה: זמן מתן תורתנו⁴⁰. שלשה ביטויים אלה מראים על שלשה אופנים בשייכות התורה לישראל, כמוסבר בכמה מקומות⁴¹. ואם כך, התורה

(34*) ואין להקשות דא”כ שוב בטל הדין דבר מצרא, שהרי דינא דבי”מ הוא רק אם הלוקה יכול לקנות שדה במק”א –

כי בקשת המלאכים תנה הודך על השמים פשיטא דהיינו שתהי’ רק כמ”ש בלקו”ת תוריע (כג, ב. ובאוה”ת (שם כרך ב’ ע’ תקלא ואילך)) – הלימוד (בעולם המלאכים) יצירה, והוא עתה בלימוד תנ”ך ורז”ל בכתהאריו”ל (ליקוטי תנ”ך והש”ס שלו וכו’), ורק באופן כזה ילמדוה ג”כ בני נשמות בגוף בעוה”ז, אבל אז עיקרה בשמים כי (למטה ידועה רק מציאות הרוחנית ולא מהותה. ואפילו אם גם בזה ישתוו עם המלאכים – בכ”ז) קל יותר הבנתה למלאכים, שהם יותר רוחניים, ובנ”י יצטרכו ליגיעה יותר (ולמשלים מהגשם – דוגמת קניית במק”א).

(35) כי לאחר שניתנה תורה למשה – „לא בשמים היא” (בי”מ נט, ב).

(36) ונוגע להלכה – ראה סנהדרין נט, א.

(37) ברכה לג, ד.

(38) שמור”ר פל”ג, א. וראה ברכות ה, א: בא וראה שלא

כמות הקב”ה כו’ אדם מוכר חפץ כו’.

(39) ברכות שם. וראה ב”ר פי”ג, ה: ג’ דברים נתנו מתנה

לעולם. וראה שמור”ר פכ”ח, א: במתנה נתנה לו. ועד”ז שם

פל”ג, ב. וראה שבת קה, א: אנא .. יהיית.

(40) ראה המשך וככה תרל”ז פע”א: וי”ל מתן תורה הוא

בח’ מתנה שבתורה. בנוגע לנוסח ברכת התורה – ראה

לקו”ש ח”ג ע’ 115 הערה 23.

(41) ראה בכ”ז בארוכה: המשך וככה שם פס”ו. סח. ד”ה

אם רוח המושל תר”ל פ”ג. ד”ה תורה צוה תרנ”ד. ד”ה אם

רוח המושל תרצ”ה פ”ד ואילך (סה”מ קונט” ח”ב שסא, א

ואילך). ד”ה תורה צוה תש”ב. לקו”ש שם סי”ב ואילך.

(* ובפרט שבמקור הדין (נסמן בהערה 14) לא נזכר שאיירי בנדון דשותפות וראה השק”ט בבי”מ לטור שם ד”ה אבל לא במטלטלין.

(ה’תשנ”א), ר”ת (הי’ תהא שנת) נפלאות אראנו.

ולכן, יש לעודד ולחזק את רוחם של בני”ע”י ההכרזה שהקב”ה אומר בכל יום באופן דחדש ממש „פקד פקדתי אתכם”, ומשיח צדקנו „עומד אחר כתלנו”⁹, ו”הנה זה בא”¹⁰, ויש להתכונן לקבל את פניו ע”י ההוספה בקיום התומ”צ, כפס”ד הרמב”ם¹¹ (בעל יום ההילולא דכ”ף טבת, מוצש”ק זה) שע”י „מצוה אחת, הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וגרם לו ולהם תשועה והצלה”.

(משיחות ש”פ שמות, י”ט טבת תנש”א)

(9) שה”ש ב, ט.

(10) שם ח. וראה שהש”ר עה”פ (פ”ב, ח (ב)).

(11) הל’ תשובה פ”ג ה”ד.

נח.

מ’האָט שוין גערעדט מערערע מאָל דברי כ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו, אז נוסף אויף דעם וואָס ס’איז שוין „כלו כל הקיצין”¹, האָבן אידן שוין תשובה געטאָן, און מ’האָט שוין אַלץ פאַרענדיקט, כולל אויך – „צופוצן די קנעפלעך”, און מ’דאַרף נאָר האָבן אַז דער אויבערשטער זאָל אויפגעפּענען די אויגן פון אידן זיי זאָלן זען ווי ס’איז שוין דאָ די גאולה האמיתית והשלימה, און מ’זיצט שוין באַ דעם שולחן ערוך, בסעודת לויתן ושור הבר² וכו’ וכו’.

דערפון איז פאַרשטאַנדיק . . בדורנו זה ובזמננו זה, לאחר וואָס

(1) סנהדרין צז, ב.

(2) ראה ב”ב עד, ב ואילך. פסחים קיט, ב. ועוד.

הוספה

בשורת הגאולה

יב.

לפי כל הסימנים שבדברי חז"ל עומדים אנו בסוף זמן הגלות, לאחר שכבר "כלו כל הקיצין"¹, וכבר עשו תשובה, ובלשונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (לפני עשרות שנים) שכבר סיימו כל עניני העבודה, גם "צחצוח הכפתורים"², ועומדים מוכנים ("עמדו הכן כולכם") לקבל פני משיח צדקנו³.

* * *

גם לאחר קושי ואריכות הגלות האחרון במשך יותר מאלף ותשע מאות שנה (שלא בערך לגלות מצרים במשך מאתיים ועשר שנה) – מציאותם של "בני ישראל" היא בעצם למעלה מגלות, וכל רגע נוסף שנמצאים בגלות ה"ז באופן דהבאים מצרימה"⁴, "כאילו אותו יום נכנסו למצרים"⁵, ועומדים הם בתוקף האמונה והבטחון שתיכף ומיד יקיים הקב"ה הבטחתו "פקד פקדתי אתכם"⁶ בגאולה האמיתית והשלמה, ובפרט כששומעים ממש רבינו שבדורנו⁷, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכבר סיימו כל עניני העבודה ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו, ועאכ"כ לאחר שישנה גם השלימות דארבעים שנה, "נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁸, ועומדים בשנת ה"א

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) שיחת שמה"ת תרפ"ט.

(3) ראה "היום יום" ט"ו טבת. ובכ"מ.

(4) שמות א, א.

(5) שמו"ר ריש פרשתנו (פ"א, ד). תנחומא שם ג.

(6) שמות ג, טז.

(7) ראה ב"ר פנ"ו, ז: "אין דור שאין בו כמשה". וראה זח"ג רעג, א. תקו"ז ת"ס (קיב, רע"א. קיד, רע"א). תניא פמ"ד. שם אגה"ק ביאור לסי' ז"ך בסופו.

(8) תבוא כט, ג.

לקוטי

חג השבועות

שיחות

שייכת לישראל גם בענין של "מכר", ולכן חל עליה הדין של בר-מצרא⁴².

ה. תירוצים נוספים והשאלות עליהם

ישנו תירוץ נוסף, המתאים, לכאורה, לדברי הגמרא, והמובא לאחר הקדמת המפרשים⁴³, שטענת המלאכים היתה על חלק הסוד שבתורה: גם המלאכים יודעים שלחלק הפשט והמעשה שבתורה אין להם קשר, אבל טענתם לגבי דין בר-מצרא היתה על חלק הסוד. וכיון שלישראל ניתנה התורה כולה, והמלאכים יכלו לקבל רק חלק ממנה, הרי ההלכה במקרה כזה היא⁴⁴: "מכר כל נכסיו לאחד לית בה משום דינא דבר-מצרא".

כן ישנו דין⁴⁵ שאם בר-המצר צריך את הנכס לרווחים, והלוקח צריך זאת משום דחקו – "דחיקא ליה שעתא", לא חל הדין של בר-מצר. וכך בעניננו: הודקקות בני ישראל לתורה היא כמי ש"דחיקא ליה שעתא", כי התורה היא חיותם של ישראל ("הם חיינו"), ובאמצעות התורה מנצח היהודי את היצר הרע, כמאמר חז"ל⁴⁶

(42) במכ"ש מהא דמתנה שיש בה אחריות יש בה דינא דב"מ (ראה בהמצוין בהערה 16). וגם לפמ"ש הרשב"ם (ב"ב נא, א ד"ה ה"ג במס'). וראה תוד"ה ולמה קידושין כו, א דח"כא שכתב בשטר לשון מכר ומתנה לית בה דרב"מ – הרי מפורש שם הטעם כי "במתנה ביקש ליתנה לו ולמה כתב ב' בלשון מכר כדי ליפות כחו". אבל בתורה הרי ישנם ב' ענינים ואופנים נפרדים דמכר ומתנה, ומצד המכר שייך בזה דב"מ.

(43) אלשיך לתהילים מזמור ח. חד"א: ג שבת כאן. ועוד. וראה בכמה מהס' שנשמנו בהערה 6. וראה אה"ת בשלח ע' תרמו ואילך.

(44) ב"מ קח, ב. רמב"ם שם פ"ב ה"ז. טוש"ע שם סל"ז.

(45) רש"י ב"ב ה, א ד"ה ארבעה. בעה"מ לבי"מ שם, הובא בנמוק"י ב"מ שם. העיטור אות מ' מכירת קרקעות. רמ"א בשו"ע שם סמ"ט. ופליגי על התוס' ב"ב שם ד"ה ארבעה. רמב"ן במלחמות ב"מ שם. הג"מ שם פ"ב ה"ג. דיעו"ה ב' ברמ"א שם.

(46) קידושין ל, ב.

"בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין". ואילו המלאכים רצו את חלק הסוד שבתורה, ואין להם יצר הרע, וזה כמי שרוצה את הנכס לרווחים.

אך על תירוצים אלו אפשר לשאול: דברי משה "למצרים ירדתם .. כלום אתם עושים מלאכה .. משא ומתן .. אב ואם .. יצר הרע יש ביניכם", שלמלאכים אין קשר לחלק הפשט שבתורה, לא היו חידוש לגביהם. המלאכים ידעו זאת קודם לכן, וביקשו מלכתחילה את חלק הסוד שבתורה. ואילו התשובה על כך, ש"מכר כל נכסיו לאחד לית בה משום דינא דבר-מצרא", או שהתורה היא חיותם של ישראל, אינה מוזכרת בדברי משה אפילו ברמז?

הודקקות ישראל לתורה – "דחיקא ליה שעתא" – עקב מלחמת היצר, היא הסבר של המצב שבו "יצר הרע יש ביניכם". אבל מדברי משה רבינו ומהרחבתו "כלום אתם עושים מלאכה .. משא ומתן .. אב ואם יש לכם" נראה, שתשובתו למלאכים איננה על מלחמת היצר, אלא על הענין הכללי, שחלק הפשט והמעשה שבתורה אינו מתאים להם.

ו. התורה – בניית בית לה'

ההסבר לכך הוא:

מטרת התורה היא הגשמת כוונת הבריאה של "נתאוהו"⁴⁷ הקדוש-ברוך-הוא להיות לו (יתברך⁴⁸) דירה בתחתונים.⁴⁹ וידוע⁴⁹ הדיוק שבמילה "דירה", שכשם שבדירה נמצא האדם בכל עצמותו, כך נתאוהו הקדוש-ברוך-הוא שעצמותו ממש

(47) תנחומא נשא טז. ועוד. תניא פל"ז.

(48) כן ה"י מוסיף (פעמים רבות) כ"ק אדמו"ר (מהרש"ב) ג' – נ"ע. נתבאר בלקו"ש ח"ט ע' 27 ואילך.

(49) אה"ת בלק ר"ע תקצז. המשך תרס"ז בתחילתו (ס"ע ג') ובכ"מ.

מלאכה .. משא ומתן יש ביניכם...":
התורה שייכת לישראל, כפי שהיא קשורה
לישוב העולם, עולם הזה הגשמי (בין עמים
.. קנאה), כי היא ניתנה כדי לעשות לה'
דירה בתחתונים⁵⁵.

ז. על ידי עבודת התחתונים מתרוממים גם העליונים

אמנם, גם העליונים, המלאכים, וזקוקים
לשפע האלקי שעלידי התורה, כי גם
בעולמות העליונים, כפי שהם מצד עצמם,
מאירה רק הארה מן האלקות, וגם שם יש
„ירידה מאור פניו יתברך”⁵⁶;

ובאמצעות עבודת התחתונים יורדת
העצמיות של האלקות, „דירה לו יתברך”
גם אל העליונים, אל כל „סדר
ההשתלשלות”⁵⁷.

וידוע⁵⁸ המשל על-כך: כאשר רוצים
להרים בנין באמצעות „כלי ההגבה הנקרא
ליווער (=מנוף)”, צריך להניח את המנוף
מתחת ל„חלקים התחתונים שבו דוקא”, כי
אילו ירימו „מאמצע... לא היה מגביה
התחתונים”.

לכן מוכרחים לתת את התורה דוקא
בעולם הזה „התחתון... שאין תחתון למטה
ממנו”⁵⁹, ועל ידי כך מתרומם כל „הבנין”
של „סדר ההשתלשלות”.

וזאת הדגיש משה בתשובתו „קנאה יש
ביניכם יצר הרע יש ביניכם”, כדי להדגיש
כיצד העולם הוא „התחתון במדרגה שאין

55) וראה מדרש תהלים מזמור ח: א"ל אינה ראו'
להתקיים בכם .. והיכן היא מתקיימת בתחתונים שנאמר
אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי.

56) תניא פ"ז. וראה ד"ה באתי לגני ה'תשי"א פ"ד.

57) להעיר מ"ה ג"ח תרמ"ג ספ"א [נדפס ב„התמים”
ח"ג ע' מז].

58) תנ"א ד, א.

59) תניא שם.

תחתון למטה ממנו בענין הסתר אורו
יתברך... עד שהוא מלא קליפות...”⁵⁹

ח. כח ההתחדשות – רק בתחתונים

אך עדיין אין מובן: אמנם, כדי לעשות
לה' דירה בתחתונים צריכה התורה להיות
למטה. אך עדיין קיימת טענת המלאכים
לפי דין של בר-מצוא: בכל זאת הם בני
המצר, והם רוצים לעשות לה' דירה
(„בית”) לפחות בעליונים?

הכרחי אפוא לומר, שדירה לו יתברך, –
המשכת עצמותו ית' – למטה, אי-אפשר
כלל לפעול באמצעות עבודת המלאכים⁶⁰,
אפילו לא בעולמות העליונים. רק על-ידי
עבודת התחתונים „נמשכת” עצמותו ית'
אל „סדר ההשתלשלות”.

ההסבר לכך הוא: כח העצמות שבתורה
מתגלה ומתבטא רק בעבודת הנשמה כאשר
היא נמצאת בתוך המיצרים והגבולות
שבעולם הזה⁶¹. הנשמה יורדת לעולם שהוא
„מלא קליפות וסטרא אחרא שהן נגד ה'
ממש”⁵⁹. ובעולם הזה השפל היא לוחמת

60) ראה אוה"ת יוצא תתנה, ב. וראה ג"כ אוה"ת בשלח
שבערה⁴³.

61) ראה בארוכה קונטרס ענינה של תורת החסידות
סי"ט (בביאור מרז"ל – קידושין ל, ב – בראתי יצה"ד
ובראתי לו תורה תבלין), דעם התורה שמיחדת בעצמותו
ית' מתבטא דוקא בזה שהיא תבלין להיצה"ר.

ביצר הרע, מתגברת על ההעלמות
וההסתרים, והופכת אותם מחושך לאור.
עבודה זו של „אתכפיא” (=הכנעה)
ו„אתהפכא” (=הפיכה) של ה„קליפות”
(=כוחות הטומאה) „שהן נגד ה' ממש” לענין
של קדושה, היא עבודה של התחדשות,
הפיכת ה„יש” ל„אין”, וכח ההתחדשות הזה
נובע מעצמותו ית', שרק הוא לבדו בכחו
וביכולתו לברוא (לחדש) יש מאין⁶², והוא
נותן את הכח להפיכת יש לאין⁶³.

וגם מעלת כח ההתחדשות נרמזת
בתשובת משה, באמרו „אב ואם יש לכם”:
ידוע⁶⁴, שכח ההולדה הוא כעין
התחדשות מאין ליש, וזה שייך רק בכח
ה„אין סוף”, וכח זה אינו קיים אצל
המלאכים⁶⁵.

ולכן טען משה רבנו, שכח ההתחדשות
קיים רק אצל הנשמות למטה, שבאמצעות
עבודתן בעולם הזה הן „מולידות” – הופכות
את הדברים התחתונים, ואת כל „סדר
ההשתלשלות”, לדירה לעצמותו ומהותו
יתברך.

(משיחת יום ב' דחג השבועות תשי"ח)

62) אגה"ק סי' כ (קל, רע"ב).

63) ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 23 ואילך.
ח"י ע' 74-5. וש"נ.

64) המשך שמת תשמח תרנ"ז ע' 3 ואילך. וראה לקו"ת
שה"ש מ, א.

65) לקו"ת שם (לט, ד ואילך). ביאורו ה, ד.

ליבות

כ"ק אדונונו מורנו ורבינו מלך המשיח

ויהי ר"ע קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן התשמ"ח)

להכריז יחי, יקיים הבטחתו הק',

שההכרה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא

יחי אדונונו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד